Grunnlovsforslag 40

(2015–2016)

Grunnlovsforslag fra Per Olaf Lundteigen, Marit Arnstad og Kjersti Toppe

Dokument 12:40 (2015–2016)

Grunnlovsforslag fra Per Olaf Lundteigen, Marit Arnstad og Kjersti Toppe om endring i § 14 (forbud mot å utnevne stortingsrepresentanter til statssekretærer)

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne viser til Stortingets behandling av Innst. 162 S (2015–2016), jf. Dokument 12:1 og 12:1B (2011–2012). Ved Stortingets behandling oppnådde ikke forslaget om å utelukke at stortingsrepresentanter kan utnevnes som statssekretærer, det nødvendige antall stemmer for å bli vedtatt.

Forslagsstillerne mener forslaget som ble fremmet av representanter for alle daværende partier representert på Stortinget, var godt begrunnet og vil derfor fremme forslaget på nytt. Forslagsstillerne vil sitere fra Dokument 12:1 (2011–2012):

«Etter at ordningen med statssekretærer hadde vokst frem i praksis, fikk den uttrykkelig grunnlovsforankring gjennom § 14, som ble vedtatt i 1976. Samtidig ble § 62 endret for å gjøre det klart at statssekretærer – på samme måte som statsråder – ikke samtidig kan fungere som stortingsrepresentanter.

I de senere år har stortingsrepresentanter flere ganger blitt beskikket som statssekretærer. Eksempler finnes fra regjeringer med ulik politisk farge.

Den som tiltrer som statssekretær, må automatisk tre ut av Stortinget og kan først gjeninntre dersom han eller hun får avskjed i løpet av valgperioden. På begge punkter innebærer ordningen at en annen statsmakt (regjeringen) får direkte innflytelse på Stortingets sammensetning. Dermed blir den kontrollerte instans med på å bestemme hvordan kontrollinstansen skal settes sammen, og kan hypotetisk sørge for å få «opposisjonelle» elementer ut av Stortinget og inn i mer kontrollerte omgivelser i et departement.

Ordningen innebærer også et praktisk sett ikke uvesentlig avvik fra den grunnlovsfestede og prinsipielt sett grunnleggende ordning at det er velgerne, og ikke den utøvende makt, som skal bestemme Stortingets sammensetning.

Det samme problemet er selvfølgelig ikke til stede når en stortingsrepresentant blir utnevnt til statsråd. Her er vi på en helt annen måte i kjernen av det konstitusjonelle systemet, noe som ikke minst kommer til uttrykk ved at statsrådene siden 1884 har rett (og – i praksis – langt på vei plikt) til å møte i Stortinget og ved deres konstitusjonelle og parlamentariske ansvar for regjeringens og departementenes virksomhet.

På bakgrunn av den gjeldende ordningens betenkelighet i et demokratiperspektiv, tar forslaget sikte på å stenge den mulighet som i dag finnes for å hente statssekretærer fra Stortinget. Ettersom endringer ikke er tilsiktet på noe annet punkt, vil bl.a. reglene om valgbarhet (§ 62) bli stående urørt. Formålet realiseres enklest ved å endre Grunnloven § 14 om Kongens kompetanse til å beskikke statssekretærer (§ 14).

(…)

Regjeringen bør ikke ha større frihet til å gripe direkte inn i Stortingets sammensetning ved å tilsette rådgivere enn ved å beskikke statssekretærer.

Fast møtende vararepresentant regnes i denne sammenheng som «stortingsrepresentant» og vil dermed være uaktuell som statssekretær. Det samme gjelder for vararepresentanter som er innkalt til Stortinget under den faste representantens sykdom mv.

Forslaget vil derimot ikke stenge for at vararepresentanter kan beskikkes i perioder da de ikke er innkalt til Stortinget. Men så lenge de gjør tjeneste som statssekretær, vil den neste på listen over vararepresentanter måtte innkalles i stedet, jf. Grunnloven § 62 annet ledd. På samme måte vil vararepresentant måtte innkalles for statssekretær som blir innvalgt på Stortinget, men som ikke har tatt avskjed før den nyvalgte forsamlingen har trådt sammen.»

Mulier Juris

Forslagsstillerne fremmer på dette grunnlag grunnlovsforslag om å utelukke at stortingsrepresentanter kan utnevnes til statssekretærer, i to alternativer. Alternativ 2 omfatter i tillegg til statssekretærer også politiske rådgivere ved statsrådets kontorer. Det vises ellers til begrunnelsen for dette overfor gjengitt fra Dokument 12 (2011-2012).

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Grunnloven § 14 nytt annet ledd skal lyde:

Alternativ 1:

Stortingsrepresentanter kan ikke utnevnes til statssekretærer.

–

Stortingsrepresentantar kan ikkje utnemnast til statssekretærar.

Alternativ 2:

Stortingsrepresentanter kan ikke utnevnes til statssekretærer eller ansettes som politiske rådgivere ved statsrådets kontorer.

–

Stortingsrepresentantar kan ikkje utnemnast til statssekretærar eller tilsetjast som politiske rådgjevarar ved statsrådskontora.

II

I trer i kraft fra det tidspunkt Stortinget trer sammen etter stortingsvalget i 2021.

30. september 2016

Midlertidig

www.stortinget.no 07 Media – 07.no